

Nieuwsbrief Bodegemse Kulturele Werkgemeenschap

2015 – nr 1

Bodegem in vroegere tijden (1): Over oude boedelbeschrijvingen

Sinds de 15de eeuw diende er bij een overlijden waarbij er minstens één minderjarig kind (toen minder dan 25 jaar) werd nagelaten, altijd een boedelbeschrijving te worden opgemaakt en dit in opdracht van de feodale overheid of zoals in de meeste gevallen, de bevoegde schepenenbank. (In het graafschap Vlaanderen werden deze boedelbeschrijvingen Staten van Goed geheten). Voor ons heemkundigen zijn deze boedellijsten (ook inventarissen genoemd) van bijzonder groot belang omdat zij ons een inzicht geven over de levenswijze van onze voorouders, over hun manier van leven, kortom over de graad van welstand of armoede. Bovendien zijn zij een zeer grote bron voor de kennis van het huisraad dat eertijds werd gebruikt. Zij leren ons ook één en ander over de plaatselijke naamgeving van de voorwerpen, namen die intussen al misschien in onbruik zijn geraakt. De aanwezigheid van bv. porseleinen schotels of zilverwerk zal ons wijzen op de sociale rang van de familie in kwestie. Ter illustratie volgen hierna twee Bodegemse voorbeelden: de eerste uit een vooraanstaande gegoede familie en de tweede uit een gewone Bodegemse familie.

Boedellijst van 9 september 1631. (Schepengriffies Brussel nr. SG 806)

Op 2 september 1631 overlijdt op de Honsemhoeve Jan-Baptist T'Serclaes die gehuwd was met Innocence Wivina de Altuna en drie kinderen nalaat, Jan-Baptist Christophe, Innocence Wivine en Anne Placide. Zoals gebruikelijk werd er enkele dagen later voor de schepenenbank van Bodegem een boedellijst opgemaakt.

Inventaris van de bestiaelen ende meubele goederen van wylen Jonker Jan Baptist Serclaes in zynen leven Capiteyn bevonden opt pacht hoff te Honsem onder Bodeghem gemaect ten versuecke van Sieur Steven van Yssche, ter presentieën van Philips Moernaeye meyere, Joos van Overstraeten, Jan van den Houte, schepenen van Bodeghem.

In den peertstal

Een withouten mouillie (baktrog, kneedbak) met haer deckel

Item twee withouten schappraeykens (etenskastjes)
Item een schrijnhouten buffetken (fijn bewerkt kastje voor het opbergen van tafelgoed)
Item een yseren oven pael (platte schop om brood in of uit een hete oven te halen)
Item drije picken
Item eenen wan (soort platte korf om koren te wannen)
Item twee yseren schuppen
Item derthien schelffhouten (ruwe ronde balken waarop stro of hooi getast werd) in den peerden stal
Item ontrent drye voeders hooy gebleven in den peerden meersch

Int glorietteken (prieeltje, soort tuinhuisje)

Item een velt tafel (tuintafel)
Item twee withouten scabellen (voetbankjes)
Item eenen eyseren vrouwen stoel

In de antichambre (kleine wachtkamer)

Ierst vier geschilderde lijnwaerten doecken in forme van tapisserie

In de cokene (keuken)

Ierst een withouten tafele met eenen schrijnhouten voet
Item twee withouten vrouwen stoelen
Item twee Spaensche lederen vrouwen stoelen
Item eenen lanteren
Item negen houten tailloiren
Item een houten soutvat
Item een schrijnhouten voetschabel (voetbank)
Item eenen yseren hael (ijzer om potten boven het vuur te hangen)
Item twee trefters
Item een heuster?
Item eene tange
Item een yseren steekgaffele (vork om vlees uit de soep te halen)
Item twee platte yseren brandelaers (brandijzer, toestel - meestal in dubbel exemplaar - in de haard geplaatst om het brandhout op te leggen en zo de luchttoevoer te bevorderen. Zie tekening en uitleg in 'Bodegemsche Cronijcke' p. 20 en 21)
Item een vuyt spoelcuype
Item eenen eeren aker (emmer)
Item twee eeren ketel
Item eenen heemer met yseren banden met een koperen tote (tuit)
Item eenen anderen eemer
Item vier houten teylen
Item negen aerden teylen
Item twee?
Item een hantryve (soort rasp)

In de spinne (bijkeuken, voorraadkamer)

Ierst een waschcuype
Item een scherffbert (hakplank)
Item eenen tems (teems, zeef)
Item eenen yseren rooster

Item vier houten platteelen (platte schotels)
Item thien aerden pottkens
Item twee koko.....?
Item een buyten banck

In de Salette (salon)

Ierst twee groote Spaensche lederen manstoelen
Item sesse spaensche lederen manstoelen
Item vier spaensche lederen vrouwen stoelen
Item eenen hoogen spaensche lederen kinderen stoel
Item eenen cnaepen stoel
Item eenen schulderye op doeck van s.....xsten?
Item eenen schulderye olie verve op panneel wesende eenen cruysdrage
Item eene mande
Item noch eene mande
Item eenen tems
Item eene plattede?
Item een vledder (soort veegborstel)

In den kelder

Item een eycken houten bierstellinge met vier pickelen
Item een botercuypken met een luttel boter
Item eene steyne flessche
Item een asyn vaetken
Item een vaetken met cappers (soort drinkglazen)
Item eenen steenen bol
Item eenen aerden pot
Item een houten platteel (schotel)

Op de meysens camere

Item twee slaepsels (bedden)
Ierst twee matrassen
Item drye sargien ende twee paer slapelakens
Item sesse schilderijen op doeck
Item vyff sacken

Int cleynen stalleken

Ierst negen bier?vaten met vier yseren banden
Item een deel rebben erderden? hout
Item twee koey cuypen
Item twee houten slegien (sleden)
Item eynde scherenhouten sele? op den messinck
Item twee veerkens trochen
Item een leer
Item een sleype

In den koeystal

Ierst XXIII schelffhouten
daerop ierst van Pieteren van blijenberch twee voederen hoey

Item noch van den selven twee voederen hoey
 Item van henry Schoonjans drije voederen
 Item van Gielis staet op steenstrate twee voederen hoey
 Item noch twee voederen hoey van Aert vanden Steene tombergen
 Item van Cornelis Wielemans twee voederen hoey
 Ierst een hollantsche koeye wesende
 een swarte witrughe getaxeert op XXX R (=Rijnsgulden)
 Item een Roode blarekoeye op XXXV R
 Item een swertte blare op XXVIII R
 Item een roode blare sonder plecken XXXIII R
 Item een groote roode blare met
 een witte plecke ende bruyne oogen XXXVIII R
 Item een swerte koeye XXX R
 Item een calff VI R
 Item twintich verckens stuck getaxeert op acht Rinsguldens IcLX R
 Item XLVII (schapen) oyen sessendertich lammeren en tweeentwintich hamels (gesneden
 rammen) ende twee weers (rammen)
 Item twee coetspeerden hincxten getaxeert op IIIc R
 Item twee Ruynen (gesneden paarden) op IIIc R
 Item een veulen peert hincxst XLII R

Item in de melckspinne XXIX teylen

Item een botervat
 Item eene saene cuype (roomkuip)

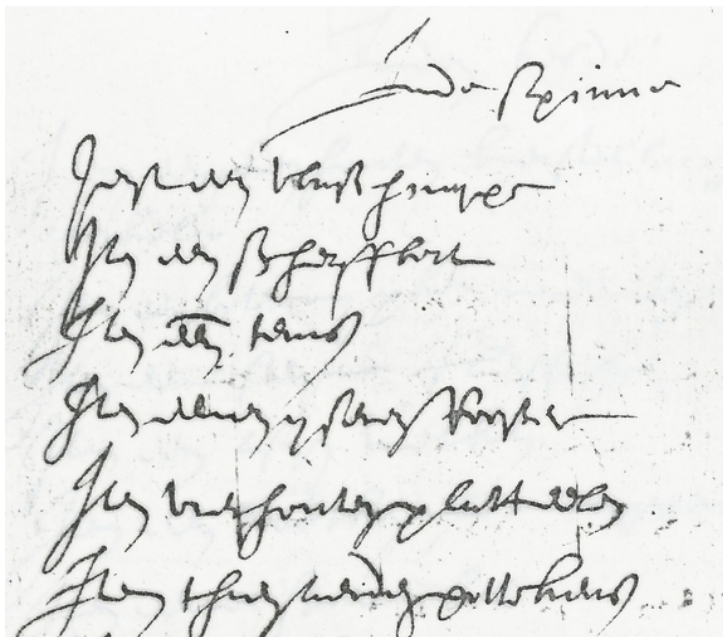
Item in de schuere

Ierst hondert vijffentachtentich tierlingen (hopen van tien schoven) coren
 Item tarwe tweehondert eenendertich tierlingen
 Item hevene (haver) een hondert ende twee tseventich tierlingen besonder datter noch
 hevene te velde op drije stucken te weten twee drije vierendeelen ende een halff bunder daer
 een partije hevene op staen
 Item sestien tierlingen geerst
 Item een hoopken wintergeerste gedorschen
 Item twintich tierlingen erweten besonders datter noch te velde sijn ertten op drije?
 Allerwegsvan Seger Opalfens ende Merten de Vleminck beyde cnaepen (knechten) des
 heeren Serclaes
 Item twee wagens
 Item twee ploegen
 Item twee eegden (eggen)
 Item eenen houten cruywagen

Aldus wel ende getrouwelijck geïnventarieert op den 9 September 1631.

Verschenen sijn : Joos van Overstraten, Jan vanden Houte, Philips Moernay, H. Timmermans.

Dat het ontcijferen van dergelijke boedellijsten niet steeds een sinecure is, niet enkel door het oude handschrift maar ook door het feit dat vele gebruiksvoorwerpen in onbruik zijn geraakt en ons totaal onbekend zijn, mag het volgende gedeelte uit bovenstaande lijst aantonen:

In de spinne

Ierst een waschcuype

Item een scherffbert

Item eenen tems)

Item eenen yseren rooster

Item vier houten platteelen

Item thien aerden pottkens

Dit was overduidelijk een inboedel van mensen van de gegoede stand. Niet iedereen beschikte in die tijd stoelen met 'Spaans' leder (hoogstwaarschijnlijk Corduaans) en schilderijen zowel op doek als op paneel. En toch heb ik de indruk dat niet alles werd geïnventariseerd. Zo is er geen sprake van tafelbestek, klok, spiegel enz.

Boedellijst van 8 mei 1723. (Schepengriffies Brussel nr. SG 828)

Deze boedellijst werd opgemaakt ingevolge het overlijden van Maria van der Beken op 13 maart 1723. Zij werd geboren te Bodegem op 10 juni 1674 en was de dochter van Guilielmus en Margaretha Blockerije die huwden op 28 februari 1673. Bij haar overlijden was zij reeds weduwe (haar man Daniël De Coster, waarmee zij huwde op 26 februari 1699, overleed te Bodegem op 9 februari 1717) en zij liet drie minderjarige kinderen na, allen te Bodegem geboren: Guilielmus ° 18 april 1702, Arnoldus ° 30 maart 1705 en Magdalena ° 16 juli 1707. In dit gezin De Coster-van der Beken waren reeds drie kinderen eerder overleden: Judocus ° 15.9.1699 + 31.7.1710, Elisabeth ° 23.8.1712 + 1.2.1717 en Maximiliaan ° 28.12.1715 + 17.2.1717. Het voorjaar van 1717 was dus écht dramatisch te noemen voor deze familie. Nadat eerst het vierjarig dochtertje Elisabeth kwam te overlijden op 1 februari, stierf acht dagen later vader Daniël op 9 februari en het 13 maanden oude zoontje Maximiliaan nog eens acht dagen later op 17 februari. Dat er drie sterfgevallen te noteren vallen binnen één familie op iets meer dan 14 dagen, mag werkelijk uitzonderlijk worden genoemd, bijzonder in een tijd dat er geen pestepidemie woedde in ons dorp.

Wettelijcken Inventaris ghenomen ten versuecke van Jan de Coster als vaederlijcken Oom ende momboir, ende van hendrick Taelmans schepene, als Toesiender over de minder Jaerighe kinderen van wijlen Daniel de Coster ende van wijlen Maria van der Beken, alsvolght

Inde keucken

Ierst een moillie met een deksel
Item een schrijnhoute kiste
Item een eyseren pot
Item een lamp

Item eenen boterpot
Item twee smoutpotten
Item drije ghelaese schotels
Item vier eysere kannen
Item twee tinne taillouren
Item een schapperijke
Item twee wielen
Item een hael met een treffter
drije ghelaese wijn flessen
Item eenen stooppot met een pint

Inde spinne

thien melck taelen
Item een waeter eemer, muysvalle, met een kese manne

in de Camer

Ierst twee wevers ghetauwen
Item sesse wevers cammen
Item een lamp
Item een witte kiste
Item twee sterck beustels
Item twee effenes (effenare= een soort weefgetouw)
Item een biekorff
Item een sneymes
Item een hauwmes
Item een slaepkoitse

In de vloer

Ierst een leer
Item een bert
Item drije schelfft houten
Item een halff tonne

In de schuere

Ierst een scheermeule
Item een scheerbancke
Item vier bundelen boonstaecken
Item vier hoenderen

In de coestal

Item een schoone ronne coye cuype
Item een roye coye
Item een swerte coye
Item vijff schelffthouten
Item een hoop hopstacken soo nu nieuwt als hout, voor twee 240 hopcuylen
Item vijff bundelen boon staecken ende een buyndel royen
Item een bundel latten

Op den messinck

Eenen hoop Eytsel ende hout

Item het mes in den messinck

Item een sein cuyp (zaankuip: kuip waarin men melk laat zanen, dus afromen)

Aldus ghedaen ende wettelijck gheinventeert desen 8sten maye 1723: coram d'ondergheteekende Schepenen der heerelijckheyd van Bodeghem des heere de fierlant Anthoen Schoonjans Jacobus Walravens Jan van humbeeck Jacobus Plas Michiel Mostinck

Uit deze boedellijst mag afgeleid worden dat de overledene Daniel De Coster wever van stiel was en ook een 'hoplochting' bezat.

Edgard Van Droogenbroeck

Secretaris heemkring BKW

Bodegemse Kulturele Werkgemeenschap

Heemkring B.K.W. Poverstraat 14

1700 Sint-Martens Bodegem